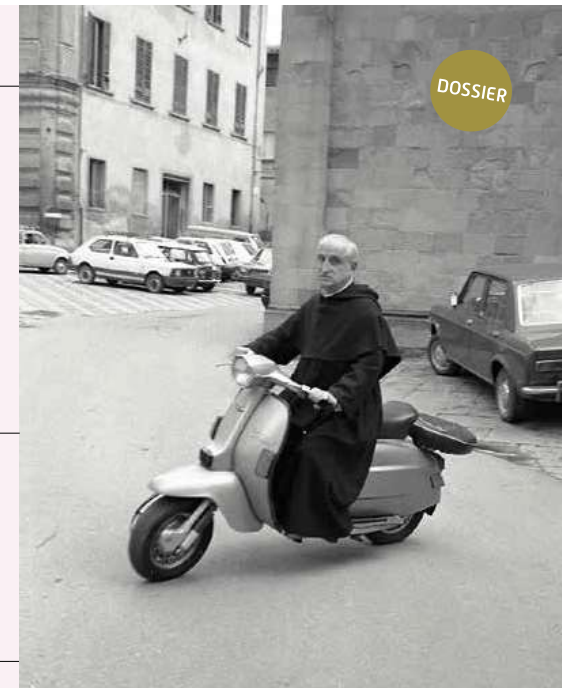

Op zoek naar voorouders in Italië

Voetangels en Vespa's

Wie Italiaanse roots heeft, moet aardig wat genealogische hobbels overwinnen om meer te weten te komen over *bisnonno* en *bisnonna*. Een goede verstandhouding met de pastoor is onontbeerlijk en leer vooral Italiaans. Auteur Harmen Snel

Voor je het weet loodst de pastoor je naar buiten, sluit de kerkdeuren en stapt op zijn Vespa

Les 1: houd de pastoor te vriend

Italië als eenheidsstaat bestaat nog maar iets meer dan anderhalve eeuw. In 1866 werd de Stato Civile (burgerlijke stand) ingevoerd, al bestond die in sommige streken vanwege de Franse bezetting al eerder. De Stato Civile, opgemaakt in tweevoud en net zo goed als onze burgerlijke stand, berust zowel bij de gemeente als bij de provinciale rechtbank. Een bezoek aan het gemeentehuis dient vooraf goed te worden voorbereid. Het gemeentehuis is geen openbaar archief zoals wij dat kennen. Verwacht dan ook niet dat men de gewenste registers meteen uit de kast trekt.

De meeste Italiaanse voorouders die naar ons land kwamen zullen dat hebben gedaan vóór de invoering van de Stato Civile. En daar zit het grootste probleem met het doen van genealogisch onderzoek in Italië. De in het Latijn opgestelde doop-, trouw- en begraafregisters zijn qua leesbaarheid en begrijpelijkheid niet wezenlijk anders dan katholieke registers in Nederland. Maar bijna alle registers berusten nog bij de pastoors in hun parochies. Je voelt hem al aankomen, toegang krijgen tot de pastoor en zijn volledige medewerking verkrijgen is doorgaans geen sinecure. Zijn medewerking is absoluut noodzakelijk. Hoe weten we welke registers er allemaal bewaard worden in zijn kerk en kunnen we de akten allemaal zelf lezen? De pastoor heeft meer te doen – veel rurale parochies hebben te maken met leegloop van de bevolking en kunnen met moeite één pastoor bekostigen. In de meeste gevallen zal hij je

de deur wijzen met het argument dat hij geen tijd heeft. En als hij wel wil helpen zoekt hij een enkele akte op, loodst je naar buiten, sluit de kerkdeuren en stapt op zijn Vespa.

En de mormonen dan, die hebben toch alles gefilmd en op hun website familysearch.org geplaatst? Helaas! Niet voor wat Italië betreft. Nog niet zo lang geleden hebben ze wel een behoorlijk deel van Stato Civile beschikbaar gesteld op hun website, in te zien in een van hun centra voor familiegeschiedenis hier te lande.

Deze recente inspanningen zijn het gevolg van het project media.familysearch.org/the-italian-ancestors-project-connecting-descendants-worldwide.

Bij bestudering van dit deel van deze webpagina begrijpen we iets meer van het hoe en wat. De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen, kortweg de mormonen, is vanouds een Noord-Amerikaans kerkgenootschap. Er zijn vertakkingen over de hele wereld, maar toch is het een primair op Amerika gericht religieus en genealogisch instituut. Daarom zijn de activiteiten in bovengenoemd project vooral gericht op de migranten die naar de Verenigde Staten en Latijns-Amerika trokken. Tussen 1861 en 1924 verlieten ongeveer 25 miljoen Italianen huis en haard om hun geluk elders te beproeven. In eerste instantie naar de Verenigde Staten en daarna, toen de Amerikaanse immigratie

werd beperkt, voornamelijk naar Brazilië, Uruguay en Argentinië. De jaartallen zeggen genoeg. Migratie naar de Amerikaanse continenten vond voornamelijk plaats na 1860 en daarom zijn de bewerking van de registers van de Stato Civile voor de nakomelingen van die Italiaanse migranten, en dus voor de mormonen, essentieel. Maar voor Nederland geldt in de meeste gevallen een ander plaatje. Het grootste deel van de Italiaanse nieuwkomers was hier immers al voor het eind van de negentiende eeuw, zodat een in 1866 beginnende burgerlijke stand ons niet echt helpt.

Wat betreft de dtb-registers troffen de mormonen dezelfde parochiale problemen aan als wij. En die dtb-registers zult u bij de mormonen dus niet vinden, met uitzondering van de registers – de oudste beginnen in 1679 – van de protestantse Waldenzer gemeenschappen in de valleien rond Genua en Turijn. Die zijn wel volledig doorzoekbaar.

Is het alleen maar kommer en kwel bij genealogisch onderzoek in Italië? Nee, dat nou ook weer niet. De dtb-registers beginnen in het algemeen erg vroeg, naar Nederlandse begrippen. Vaak al kort na de bij het Concilie van Trente (1545-1563) opgelegde regels, dus omstreeks 1565-1570. Anders dan in Nederland hadden de meeste families in de tweede helft van de zestiende eeuw al familienamen. Verder worden in de dtb, en zelfs nog in de Stato Civile, consequent patroniemen opgevoerd. Altijd handig

als bepaalde familienamen erg veel voorkomen in een plattelandsparochie. En de onderzoeker zal er snel achterkomen dat buiten de grote steden veel families behoorlijk honkvast waren en dat het volgen van één familielijn niet het gewenste resultaat oplevert. Om het overzicht te bewaren moet daarom bijna de hele parochie uitgezocht worden.

Verzuchtte René Froger bij *Verborgten Verledenen* niet dat het hele dorp van zijn voorouder uit de buurt van Napels familie was?

Het bovenstaande geschetst hebbende, met alle voetangels en klemmen, wil ik de onderzoeker niet ontmoedigen. Integendeel, voor wie eenmaal een ingang gevonden heeft, is veel mogelijk. Maar dat een hele parochie (zoals die van het plaatsje Druogno in het noordwesten van Italië) uitgezocht en gepubliceerd zal worden (zie ravellinederland.nl), waarover ik in 2010 in *Genealogie* berichtte, zal nog wel even duren.

Een laatste tip voor het beginnen van het Italiaans avontuur: leer Italiaans, dat scheelt een hoop in het gemeentehuis en bij de pastoor. •

Harmen Snel is senior-medewerker bij het Stadsarchief Amsterdam. Hij coördineerde de Werkgroep Valle Vigezzo voor onderzoek in Druogno, publiceerde diverse malen in *Gen.magazine* en verschijnt veelvuldig bij *Verborgten Verledenen*